

Izbjegli i opljačkani

Članovi Republičkog udruženje radnika i invalida rada izbjeglih iz Hrvatske, državljana BiH, uskraćeni su za ono što su mukotrpno zaradili

Republičko udruženje radnika i invalida rada izbjeglih iz Hrvatske, državljana BiH, broji više od 35 tisuća članova. Međutim, nitko od njih još uvijek nije ni blizu rješenja najosnovnije egzistencije za sebe i svoje obitelji. Čitav njihov život već je četvrt stoljeća – privremen.

Napisane su stotine tisuća pojedinačnih i kolektivnih tužbi, zahtjeva, zamolbi, predložaka i upozorenja na adrese nadležnih institucija u Hrvatskoj o tome kako su im uskraćena najosnovnija prava. No na njihove adrese odgovori uglavnom ne stižu, a ako poneko i dobije odgovor, on je poražavajući i upućuje da je 'stvar završena'. Nikola Puzigaća, predsjednik Udruženja u Prijedoru, više od 20 godina bezuspješno pokušava ostvariti barem dio prava za svoje članstvo, no rezultata za sada nema.

- Pokušavamo Europskoj Uniji dokazati da Hrvatska krši ljudska prava na području rada i radnih odnosa, kad je riječ o osobama srpske nacionalnosti koje su zbog poznatog spleta okolnosti i pritisaka 1991. morale napustiti Hrvatsku. Otkazi u poduzećima pljuštali su na sve strane, oduzimana su stanarska prava. Drugog rješenja osim bijega, za nas nije bilo. Svi smo mi uglavnom bili hrvatski građani, rođeni u Hrvatskoj, kao i naša djeca, bili smo zaposleni, imali

smo stanove. U nekoliko mjeseci ostali smo bez svega, a najgore je što smo bili uplašeni, za sigurnost svoje djece i sebe, kaže Puzigaća.

Radio je u Hidroelektri u Zagrebu. Izbjegao je 1992. u Banjaluku. Uspio je zamijeniti stan, no ostao je bez znatnih financijskih sredstava koja je ostvario radeći za tvrtku u Alžiru, a koja su ležala u Privrednoj banci i do danas ih nije uspio podići iako ima sve štedne knjižice. Rekli su mu jednostavno – taj novac je propao!

- Ma, kako može propasti novac koji sam zaradio u Alžiru radeći za Hidroelektru i koji su mi polagali u banku, a ja ga čuvao za stare dane. Bio sam uporan i nekako sam uspio doći do ministra rada Miranda Mrišića. On mi je, gledajući me u oči, jasno i glasno rekao da taj novac ja nikako ne mogu dobiti. Pa ako to kaže ministar, kako će mi pomoći neki bankovni činovnik?, pita se Puzigaća.

Osim novca, najveći problem izbjeglih su ostavljeni stanovi. Diskriminacijskim propisom iz Zakona o najmu stanova iz 1995. oduzeto im je stanarsko pravo i to bez ikakvog pravnog akta s kojim bi bilo moguće koristiti pravni lijek.

- Takvih stanova je 35 tisuća. Ako pretpostavimo da je riječ o prosječnom stanu od 45 kvadrata, po cijeni od 800 eura po kvadratu, ukupnu vrijednost ja ne znam ni izgovoriti, ali je znam napisati. To je 1.260.000.000,00 eura – tvrdi Nikola Puzigaća. Osamnaest godina, u Brodogradilištu 3. Maj u Rijeci radio je Stojan Stevanić.

- Izdržao sam prijetnje i pritiske do 1992.. Iako su bili svakodnevni, nekako sam izdržavao, sve dok mi jednoga dana nije rečeno da sam predam otkaz ili ću biti bačen s broda. Tada sam se ozbiljno uplašio za obitelj, suprugu i dvoje djece, sve sam ostavio i otišao. Imao sam stan, a danas sam u Prijedoru, evo, već 23 godine podstanar bez posla. U mom riječkom stanu živi moj kolega iz 3.Maja koji je bio dragovoljac Domovinskog rata, pa mu je dodijeljen moj stan. Pokušao sam nekako isposlovati povrat stana, no rečeno mi je da nemam nikakva prava. Moja djeca Danijela i Stevan rođena su u Rijeci. Tu su išli u školu, osjećali su se kao Riječani i voljeli su svoj grad. Danas nemaju nikakva prava, ne mogu dobiti domovnicu ni putovnicu, iako negdje u njima još uvijek tinja ljubav prema rodnom gradu. Vidite, to me najviše boli. Mogu neki hladni činovnici pod velikim kristalnim lusterima uskratiti ljudima prava, mogu izbrisati rješenja i oduzeti stanove, mogu ne isplatiti zarađeni novac, ali ne mogu izbrisati iz niti jednog dokumenta činjenicu da su mi djeca rođena u Rijeci i da, bez obzira na sve, vole taj grad. Što se tiče mene, u Hrvatskoj o meni nema nikakvog traga. Imao sam osobnu kartu, izašao sam na prve izbore, živio i radio. Sada sam jednostavno izbrisan. Ovdje teško živimo, tu i tamo sin i ja nešto odradimo na divlje, tek za kruh, ali sve je to od danas do sutra – žali se Stojan Stevanić, nekada vrstan i cijenjen varioc u poznatom svjetskom brodogradilištu.

Policajac u policijskoj stanici Centar na Štrosmajerovom trgu u Zagrebu, Dragomir Stojnić, odmah na početku rata, 1991. zbog prijetnji i pritisaka morao je s obitelji jednostavno pobjeći.

- Zagreb je bio moj grad, ali morao sam otići. Pokušao sam isposlovati mirovinu za rad u policiji. Rekli su mi da moram sačekati 65 godina starosti. Dobro, proći će i to, sad imam 62, pa ćemo vidjeti. Zaposlio sam se ovdje u Prijedoru, ostvario mirovinu od 300 konvertibilnih maraka i od

toga živimo. Nije lako, ali borimo se. No, ima jedna stvar na koju smo mi svi ovdje jako ponosni, koju čuvamo i bez nje bi tek bili nitko i ništa. Naime, po našem odlasku iz Hrvatske, zvali su nas brojni prijatelji i radni kolege, uglavnom hrvatske nacionalnosti. Interesirali su se, nudili pomoć, pitali za zdravlje. Pa ne može se prijateljstvo koje se stječe desetljećima, uništiti zbog par uspaljenih budala. Tek kad smo otišli, shvatili smo da smo imali i više prijatelja nego što smo mislili. Čujemo se i dan danas, a djeca se internetom dopisuju sa školskim kolegama svih nacionalnosti. Tako je i ovdje u Prijedoru. Pa ovo je, ne zamjerite na izrazu, bratstvo i jedinstvo u malom. Sve nas je zbližila nevolja, no život ide. Važno je da smo sačuvali dostojanstvo – kaže Dragomir Stojnić.

Preneseno iz časopisa "Novosti", Zagreb